

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Vyzvanie.

V Anglicku, v tejto opravdu zastupiteľskej krajine, takrečenone ni dňa, keď by nevydržia vali shromaždenie v záujme nejakej otázky.

To je tam tak obyčajná vec, že neraz rečník vystúpi na niektorú lavicu v Hyde-párku (verejná záhrada), jako to ku pr. nebohý kardinál Manning urobil, keď sa pojednávalo o robotníckej otázke, a odtiaľ reční, pojednáva, oduševňuje.

Ale aj majú takéto porady, takéto hromady účínok na tolko, že denné otázky vlastne tam dozrejú pre zastupiteľstvo.

I naša strana totiž ľudová tiež vystúpila na tento priestor, aby

Hadu zlosti zahyň!

uskutočnila svoju veľkú úlohu.

Kliesnily jej cestu: Šoproň, Komárno a Sabadka; ale hneď nasledovali Budapešť, Žilina, Veľké-Topolčany, Prešporok, Stolný Belohrad a minulého roku Ružomberok, Tolna Tamáši, Šárvár, Šaštín, Tata, Mošon, Munkáč, Aboň, Brezno, Kečkemiet, Ráb, Moór a Bánok. Sv. Jur.

Z počiatku ťažko šla táto záležitosť, ale dnes už to ide, tu i tam síde sa shromaždenie, ba i skvelo sa podarí, nezmiznúc jako meteor, lež jako stála hviezda lesknúc sa na nebi iného kraja, kde sa dialo, tak že tam pôdu od našej strany nám nikdo odobrať ne-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

môže, kde sme takéto shromaždenie vydržovali. Práve preto úpenlivo prosíme našich prirvzencov, aby sa na to usilovali, aby sa *jak-náhle sa započne jar a behom celého leta*, v jednom každom volebnom okrese aspoň po jednom shromaždení *ľudovej strany* vydržovalo.

Spôsob toho je veľmi jednoduchý a veľmi ľahký, a sotva stojí nejaké peniaze.

Síde sa niekoľko popredných mužov z volebného okresu. Ustanovia *miesto, deň* ľudovho shromaždenia (najlepšie v nedeľu, vo sviatok alebo keď je jarmok), a i *rečníkov*, alebo ponevác je to vždy výhodnejšie pre záležitosť, keď cudzí rečnía, pýtajú *si* rečníkov z ústrednej krajinskej kancelárie ľudovej strany (Budapešť Józserkörút číslo 31/B).

Potom oznámia to navrhnuté shromaždenie u verejnosprávnej vrchnosti (po mestách hlavný kapitán, po obciach patričný hlavný služný) a keď dostanú od nej odpoveď na jednom malom vytisku, na osmorke vo viacej tisícoch ohlásia s pomocou farárov miesto, deň a predmet shromaždenia *ľudu na okolí*, ktorý obyčajne nie na stá, ale na tisíce prichádza na shromaždenie.

Kde je len trochu oduševnenia a účinnosti v jednotlivých, není možno, aby sme toto všetko nepreviedli a preto tým skôr a znovu prosíme našich prirvzencov, aby prijali za heslo a nech aj činia podľa tohoto hesla: *Shromaždenie ľudu!* a znova a všade: *Shromaždenie ľudu!*

Keď by nekde nejaká ťažkosť sa nadhodila kancelária vďačne pošle nekoho z ústrediu na poradu, ktorý potom všetko za niekoľko hodín usporiada.

Len hore sa! Neodpočívajme dotiaľ, pokým nebudeme môcť odpočinuť na vavrinoch víťazstva našej svätej veci!

V Budapešti 25-ho januára 1896.

Gróf Ferdinand Zichy

Gróf M. Móric Eszterházy.

POLITICKÉ CHÝRY.

Zažakovanie grófa Andreja Feštetiča. Viedeňské noviny „*Neue Freie Presse*“ 1-ho februára doniesly ten nápadný chýr: Gróf Andrej Feštetič bývalý to minister orby, ktorý jako známo v takých čudných okolnostiach bol zažakoval, najbližšie navštíví svoj *Felső-Eör* a tam voličom svojim oznámi, že z *ohľadu na útvár pomerov v snemovni* zažakuje za svoj *mandát*. Predpokladajúc, že „*N. Fr. Presse*“ i tento raz lepšie zná uhorské pomery, nežli budapeštianske *poloúradné noviny*, pýtame sa: čo to má znamenať: Z ohľadu na útvár pomerov v snemovni? Či to, že gróf Feštetič nechce už ďalej ostať pri tej vládnej strane,

ktorá sa nechce miešať do osieho hniezda vicinalistov? Jako jedny poloúradné noviny vládne píšu, že *ešte není celkom isto* či bývalý minister orby zanechá snem. Poloúradné noviny len preto sa zaoberajú s touto vecou, aby mohly následovné veci opísať: „Ale keď by predseda gróf Andrej Feštetič zanechal snemovňu, — čo dnes ešte nechceme veriť — *nevystúpi z liberálnej strany*, medzi stĺpmi ktorej v rozhodnom čase výtečné miesto zaujal, a ktorá je i o tom istá, že v ňom i na budúco verného a nepodvrateľného bojovníka bude môcť ctiť. Každý môže vidieť z týchto výlevov, že poloúradník, jako obyčajne, i teraz len preto sa osvedčuje, lebo nemôže sa zdržať, aby sa neosvedčil.

Voľba v Zichyfalve. Ústredný výbor Torontálskej stolice voľbu v Zichyfaluskom okrese ustanovil na 8-ho februára a spolu všetky potrebné poriadky porobil ohľadom voľby. Volebný predseda je gróf Eugen Karáconi, námestník jeho Ladislav Dertanffy. Posávaď za isto pokladajú, že Pavla Dániela liberálneho kandidáta vyvolia. Kandidát minulý týždeň pochodil jednotlivé obce.

Všetko je zachráneno. Keď známy návrh Nikolaja Barthy liberálna väčšina snemovne odvrhla, z tejto príležitosti viedeňské noviny „*Vaterland*“ následovne píšu: „Takto tedy je všetko zachráneno — až k najbližšiemu škandaľu, ktorý opozíciu nádejne trochu opatnejšou a vytrvanlivejšou učiní. Ináč krajina už i teraz vie, čo si má myslieť o svojom zastupiteľstve a o terajšej vládnej ústave a to i do všeobecných volieb na toľko bude dobre vedieť, že predovšetkým vráti sa ku voľbe tých počestných mužov, ktorí bez všetkej setnosti vystúpia proti pokazenosti.

Nitriansky mandát. Poslanca nitrianskeho okresu, dr. Imricha *Janiča* jako známo, len neslýchanými násilensťvami vládna strana mohla vyvoliť. Takto nadobudnutý mandát verifikačný výbor snemovne podľa obyčaje udobril. Trestný súd ale teraz zaoberá sa s otázkou falošných hlasov. Prešperská kráľovska súdna tabuľa jedno za druhým fahá na otázku obžalovaných, tak furmana Dávida *Weisa*, ktorý na miesto iného Dávida Weisa hlasoval, ďalej Antona *Zsigmonda* ktorý namiesto učbára piaristy Jána *Zsigmonda* vlúdil svoj hlas. Práve tak zakročia proti liberálnym dôverníkom, proti Árpášimu a Gerstlovi, ktorí falošný hlas *Zsigmonda* schválili.

Poriadok v zdedení trônu. Cudzozemské noviny už od niekoľkých mesiacov stále sa zaoberajú s tou otázkou, jakoby u nás chceli zmeniť poriadok v zdedení trônu, podľa ktorého by pominuli vetvu arcikniežata Karola Ludvika a syn arcikniežata Františa Salvatora a jeho manželky Márie Valerie by prišiel na trón. Patričné kruhy posávaď mlčaním pominuly tieto chýry, čo s právom mohlo vzbudiť tú mienku, že zdedenie trônu zamýšľajú zmeniť. Viedeňské noviny „*Pol. Cor.*“ píšu, že nič vážneho niet v tých chýroch a vôbec není takého zámeru, ktorý by dedictvo trônu zamýšľal, čo s istým uspokojením berú v známosť i za Litavou i u nás.

Jako napomáhajú liberáli hmotný blahobyť ľudu?

„Liberálni vlastenci“ nestačia nadostač vykričať na koľko im záleži na blahobyte ľudu. Ale keď ich činy a dôkazy zkusíme, presved-

číme sa o opaku ích slov. Posial mohli za nosom vodiť ubohý ľud, lebo nečítal, nemal svojho „Krešťana.“ Lež odkedy tieto noviny každú nedelu zavítajú k ľudu, už sa im to tak nedarí. Škrabú sa dobre po svojích múdrych hlavičkách fõišpani, hlavní slušnovci a ablegáti že ľud pohŕda jích múdrosťou. Zriedkavý príklad otcovskej starostlivosti liberálnej ukázali po tieto dni v Liptove, Kürthy hlavný župán Kajúch Jozef a Peter Matúška ablegáti. Títo dobrí páni nepostarali sa nikdy a hmotné záležitosti ľudu, z jehož mozolných grošov tučnejú a sa panštia. Dvaja páni ablegáti vyšspomenuti nedržali za šľušno súčtovať pred svojimi voličmi, čo dobrého vykonali za týchto päť rokov, pod ktorými jedon a jedon po 16 tisíc zl. dostali. Pán nadžupan sa veľkodušne uspokojil na tom vavrine, že jedon z popredních stoličných úradníkov vo vzdelanej spoločnosti za bieleho dňa sťa lokaj mu kapce vyzuje. Za tento veľkodušný čin dostal posial už 23 tisíc. Ale ponižil sa k ľudu, tázať sa ho, čo ho bolí, pátrať po jeho boliačkach, to ani nenapadne týmto starostlivým otcom.

Našli sa iní, ktorí sa postarali o ubohý ľud, a zaujali sa oň; za toto oni síce nedostali mastné platy, neodvolávali sa na svoje vlastnecké zásluhy, ale potajomky nikým nebadani pozakladali potravné a úverné spolky; a týmto nejednu slzu sotreli z oka bedače, jako to obyvatelia tých obci v ktorých tieto spolky kvitnú, znajú — bo spolky tieto sú požehnaním pre chudobný ľud, bo cestou týchto príde lacnejšie k nepadellaným článkom, bo oni nejedneho vytrhli z pažeraku nenásitnej užery.

Myšlienku takýchto spolkov začal rozširovať Osv. p. Štefan Rakovszky buditeľ ľudovej strany po Liptove, ktorý znajúc horlivosť duchovenstva liptovského o blahobyť mu svereného ľudu, poznal potrebu času. Po dlhších poradách trúdnych prácach sa ťažko horko pozakladaly a kvitnú tieto spolky v Teplcej, v Sliachi, v Lykavke, v Černovej, v Stankovanoch, v Bobrovci, v Osade a v Lužnej, jako vzory prebudenia ľudu zo smrtného spánku, a čo dôkazy horlivosti a láskavosti pastierskej liptovského duchovenstva k sebe sverenému ľudu. Ale ani nezapomenul povďačný národ na tých, ktorí nesobecky sa postarali o jeho zveľadenie, a pri stoličných voľbách zaslali si jako dobre sriadené šíky, do radov za svojimi vodcami a zvíťazili v Ružomberku, zvíťazili v Lupči. Márne sa namáhal pán hlavný župán so svojim verným priateľom Peterom Vitáliš, so svojim, vždy k službám hotovým nástrojom Gyulom Mattyašovszkym. Zvíťazil ľud, zvíťazila od neho pomenovaná strana. Ale ani nevystala frčka za frč-

kou pánu nadžupanovi, ktorý v svojom strachu zadržal vojenskú poradu v Mikuláši. Z nej nechýbali páni ablegáti Kajúch a Matúška, a vyneseny je výrok, žeby ľudová strana ktorá s „panslávmi“ drží ohňom mečom vyhladená bola. A ponevác vodcovia ľudovej strany stoja na čele spolkov, proti týmto namieril vyšspomenutý trojlistok Kajúch, Kürthy, Matúška, svoju zbraň. Títo páni nestarali sa nikdy o rozkvet ľudu, ani to nechceli lež ani nemôžu, bo by proti sebe našli khagalistov, ktorých sa strašne boja, a takto zničia každú šľachetnú snahu povzniesť časny blahobyť ľudu. Lebo liberalismus nepotrebuje zámožný — následovne neodvislý ľud, ale biedny ubitý ľud, ktorý jakonerozumné hoviadko pôjde k hlasovaniu, hnaný pijavicou obce.

Aj vytrúbil dal pán Trubač istí úkaz, ktorí pán Mattyašovszký hlavný slúžny verne previedol a započalo sa trápenie spolkov.

Takto v Osade, kde tú ženičku, ktorá pre spolok chlieb pekla na 15 zl. pokutovali, vyvolenú ale Sidoniu Hexner o ktorej ím dobre bolo známo, že podobne činí prepustili. Hlavný slúžny, ktorý s najväčšou úľubou peňažité pokuty vynaša na úbohú sedlač, nezná, že jesto jedno ministerialno nariadenie, ktoré dovoľuje piest chlieb na predaj aj bez licencie, a takto svojou známou sprostosťou poškodil onú chudobnú ženičku. Po takejto udalosti sa ľahko môže stať, že jedneho dňa potrestádom mazajúcu ženu že nemá murársku licenciu, ktorá — buď rečeno len za nájom pracuje.

Poštárku, menom Zborek, ponevác jej muž bol priekupcom spolku, pozbavili chleba — pošty. Osadania nechcú dať dom pre poštu, a tak na posmech celého Liptova na Osade musí byť pošta v krčme.

Sliachanský spolok pre sekania mäsa, pokutovali na 27 zl. Na koľko bol spravodlivý tento súd, dokazuje tá udalosť, že podžupan na 5 zl. zničil túto pokutu. Troch ale dobre znejúcich p. Kufler, Kaufman, Moskovic nechal nedotknutých, kdežto v tej istej veci sa prevíňujú.

Krasnejšie je čo vykázali s ľudovci a ružomberčani p. slúžny so svojim pánom. Aj tu chceli mať potravné spolky, v Ružomberku pod najkratším časom podpísali 20 tisíc zl. Keď ale celkom tak ako iné spolky — vystrojenú prosbu sedru predostreli táto bez licencií nechcela spolky potvrdiť, p. Mattyašovszky ale licenciu vydať odoprel. P. farár Kekát proti nespravodlivému vyroku slúžnovskému appelloval na podžupana, ktorý — tak sa zdá veľmi sa nepovzniesol nad múdrosťou nadžupanskou a slušnovskou výrok slúžneho zrušil a vydanie licencie povolil. Keď nadžupan videl, že jeho násilenstvo podžupanským výrokom je premožené, nedovolil doručiť

p! Kekátovi výrok, len veznúc ho k sebe zaslal ho na ministerium, kde už od viac dní behá s Kajuchom, žobrajúc, žeby nie Kekátovi ale jemu pravda prisudená bola.

Proti stankovskému spolku podobne namieril svoju sieť, lež ako hlúpe to učinil, vysvita z toho že to aj sam zbadal, a v hromdu uradných spisov svojej slúžnovskej kancelárie ju pochoval. — Ten istý Mattyasovszky, ktorý takto ničí blahobyť ľudu povznášajúce spolky ponevač to tak žiada otrasené položenia p. nadžupana, ktorý takto citlivo trestce aj tak zbiednelý ľud: netrúpa sa o to, že pri stavaní fabriky millionára Matthnera, pod najkratším časom, skoro pred jeho vlastnými očami 6 ľudí o život prišlo.

Táto udalosť jeho pozornosti ušla, toto on akoby bol mal určiť, sedrii nepredložil, ale keď kňaz nepokojného zlosyna vykľučkuje, čo najstrasnejší zločin sa k sedrii podá. A p. hlavný župán, ktorý o tomto všetkom známosť má, nedbá že 6 ľudí naraz zahynie, že ľud chudobnie, že stoná pod sklepníčkou a obecnou úžerou, nepostará sa o to, kto nahradí biednym gombášanom, zlostným notárom, zapríčinenú škodu, čo on dbá ako prenasledujú v jeho stolici tu i tam biedny ľud — veď je dnes aj on slobodomyselný, a dnes je hlavná úloha spolky vyničiť?

Ale páni Kajúch a Matúška zástupitelia ľudu či vy toto všetko nevidíte? Prečo nepovznesiete pred celou krajinou tieto nepravosti? Čo nás nezastanete, veď ste naši vyslanci?

Mlčia títo a smejú sa do svojej pästi dommievajúc sa, že jako posial, aj napozatým za nosom povedú ľud.

Tedy nenájde sa človeka, ktorý by obránil chudobný ľud?

Medzi liberálmi dozaista nikto! Lež chystajú sa smelo obrániť ľud tí, ktorí ho aj posial veľkodušne ochraňovali — ľudovci. Zachránia ho, zastanú ho v prvom rade tí kňazi veľkodušní, ktorí založili spolky. Na obranu svojích záujmov povstane aj sam ľud, a nebude s jeho radou chybáť ani Osv. Rakovszky, ktorý už aj tak strhnúť rúšku v jedných hlavnomestkých novinách, z príčin týchto vexácií. Ukázal pred tvárou celej krajiny, nakoľko sa zabudli tí, ktorí sa majú starať o dobrobyť ľudu. Na základe tohto dopisu sme predniesli tieto trápne udalosti To liptovskému ľudu poslúži dobrým naučením, kde má hľadať svojích obrancov? Či na tej strane, kde nadžupan, slúžny, Kajuch, Matúška a rozličného kalibru spiritus, trafika, šporkasa, Kubkovia, či kde sa nachádzajú Singerovci a Hexnerovci; a či tam, kde víťazne postupujúci národ a jeho stránka sa nachodí. Rozpomenie

sa v svojom čase liptovský ľud, keď sirenými hláskami ho onedlho budú vábiť, kortešovať a dá im tú istú odpoveď ako v Ružomberku alebo v Lupči.

Neklesajme! Nebude prekážať ľud jednej celej stolice vo svojej obrane, jedon nadžupanik, Zakladajme spolky z obce do obce, či sa to ľubi Khagal Samkom aj s ich nadžupanom a hlavným slúžnym alebo nie. A jestli že aj napozatým budú svedolne pokračovať a nás v práci prekážať, držme z obce do obce ľudové shromaždenie v ktorých povznesieme naše ponosy, a protestovať budeme proti nášmu ubíjaniu a utláčaniu. Tu svolíme oné vyslanstvo, ktoré povznesie naše žaloby, na to miesto, kde aj Kürthemu pána ukážu. Nech žijú spolky! Nech žije ľudová strana!

Bič.

Krajinský snem.

27. januára zasadnutie snemovne zastupiteľov zaoberalo sa i dnes so záležitosťou vicinálnych železníc. *Otto Hermann* výčitky robil vláde, prečo povolila Miklóšovi všetky tie výhody, ktoré si zaumienil vyprostriedkovať. Zadal návrh, aby vyslanci a úradníci nesmieniili mať účasť v takých podnikoch, ktoré vláda povoľuje.

Alfred Sréter, chýrny to mameluk zastával hlavných županov. *Nikolaj Bartha* zaoberal sa s návrhom grófa *Csákyho*, a k tomu návrhu žiada ešte dodať, aby snem vyslal 15 členovú komissiu, ktorá prezkuma listiny všetkých tých železníc, na ktoré dostali koncesie hlavní župani alebo krajinskí vyslanci.

Potom ešte hovorili gróf *Albin Csáky*, *Gejza Makfalvay*, *Alexander Szacs vay*, *Dionys Pázmándy*.

28. jan. *Nikolaj Kún* i dnes sa zaoberal s tým nadužívaním, ktoré sa v minulosti na škodu krajiny okolo vicinálnych železníc páchalo. *Peter Bušbach* usiloval sa vyhovárať rozličné neporiadky liberálnej strany. *Ernest Daniel* minister kupectva, bráni vládu proti výčitkam *Otto Hermann*, že za to vláda nemôže, keď *Julo Miklóš* a *Szabó* jeden druhého chceli oklamať. Aby sa v tejto veci poriadok stal, za dostatočný považuje návrh grófa *Albina Csákyho*.

Dionys Pázmándy neprijíma tú časť návrhu, aby ani veľmoži nemohli dostať koncesiu.

Karol Várady neni spokojný s odpoveďou ministra kupectva v záležitosti boršodského nadžupana, *Kcsűth* pripojuje sa ku návrhu grófa *Csákyho*, tak tiež *Tamáš Péchy Gabriel Ugron*,

29. jna. *Ludvik Olay* prosí snemovňu, aby v záujme česti vlastných jej udov prijala návrh *Barthy*.

Stefan Vajay vláde odporúča i záležitosť chudobného ľudu, lebo že páni ministri vždy spomínajú sporivosť, aby už raz v skutku ju aj nasledovali. *Alexander Erdély* slubuje, že štátne pravotárstvo už začalo vyšetřovať záležitosť *Jula Miklóša*. *Ján Hock* porovnáva odpoveď ministra *Percela* s tým cigáňom, ktorého keď zažalovali, že vypožičané husle polámané dal naspák.

Cigáň sa takto bránil: nikdy som husle nepožičal, podruhé husle už boly polámané, keď mi ich požičali: po trete husle neboly dolámané, keď som ich naspák

vrátil. Naposledy Percel len na krátko sa zaoberal s tými návrhamy, ktoré patria do jeho torby.

30. jan. *Benjamin Boroš* v osobnej otázke prehovorí, že Ferdinand Horánszky včera jeho slová zle rozumel, lebo že on neodopieral, že sa nestaly neporiadky; predsa oproti návrhu Csákyho on dôveruje v nariadení ministra kupectva. *Edmund Gajári* zastáva vládu, že ona neni zodpovedná za to, čo Juló Miklóš urobil, zastával i nadžupanov a dohadoval sa s Jánom Hockom.

Cabriel Ugron: Ablegát musí byť neodvislý od vlády; kdežto liberálni ablegáti nie len mravne, ale materiálne závisia od vlády, veď len za peniaze liberálnej strany nadobudli si svoj mandát.

Len vtedy bude môcť vláda hovoriť o čistých voľbách, keď kassa liberálnej strany bude taká jako je kassa neodvislej strany.

Nezamýšľa ubíjať padlého človeka, to ponecháva jeho priateľom! Kto že ale bol Juló Miklóš? Syn panujúceho poriadku; tento poriadok ale neslúži verejnej sprave, ale výlučne záujmom liberálnej strany.

Len tak sa dá vyčistiť tá špinavá záležitosť a na budúco predísť zlému keď návrh Csákyho pomínú a prijmu návrh Barthov.

Treba vylúčiť vinnikov od statočných. Krajine treba ukiazať, že snem je hoden dôvery.

Väčšina snemovne prijala návrh gróf Albína Csákyho a návrh Barthy jako i návrh Dionysa Pázmányho odhodila.

Edmund Nináşy zaoberal sa s terajšími matrikami: preukázal že terajšie matriky a vôbec matrikárstvo je o mnoho horšie, nežli bolo predošlé.

13 januára. *Okolicsányi* hovorí o terajších matrikách, že sa podobajú domu, ktorý sa všade puká a porád opravy potrebuje. To všetko opozícia bola predpovedala. Vláda slubovala, keď chcela do života uviesť štátne matriky, že žiadna farcha nepadne na obce, a teraz čo vidíme? — Notár zanedbá obecné záležitosti, ani matrikárstvo tak nevedie, jako by treba bolo.

Františ Šima upozorňuje na to, jako je ľud rozhorčený proti cirkevnopolitickým novotám. Vláda obecnosť len mámila, keď chcela štátne matrikárstvo do života uviesť. Vláda jednoducho *oklamala* snem, krajinu, a verejnú mienku v záležitosti štátnych matrik

Predseda napomenie imu, že to neni parlamentárny výraz; *Šima* to uzná, ale predsa len opakuje, že vláda osúdila krajinu.

Alexander Szacsvey dokazuje, že mestá a obce neni sú povinné matrikárske farchy znášať. — *Ludvik Holló* pokladá štátne matrikárstvo za nepodarené.

Ákác Beöthy cirkevnú politiku vlády považuje za nešťastlivú, ktorá je pôvodom všetkého zlého; preto i tí, ktorí ju robili, všetci buchli. Dezider Percel minister vnútra protestuje proti tomu, že by vláda naproti krajine nebola uprimná.

Františ Šima odpovedá, že minister vnútra by zaslúžil, aby bol obžalovaný, jako zlosyn. Ešte hovorili *Ludvik Bartók* a *Aleš Nopcsa*.

1. februára. Dionis Pázmány posudzoval baróna Nopcsu, intendanta do Lívadla opery a vyriekol o ňom, že sa nerozumie do vecí; prehovoril i minister Percel, na čo potom položku o opere prijali.

Pri sade o národnom divadle dohadoval sa Františ Fenyveşy a Ludvikom Bartók s barónom Alešom Nopcsa

intendantom a povedali si jeden druhému dosť nepríjemných vecí. Samo Višontay, ačkoliev je sam žid, vystúpil proti židovskému duchu, ktorý panuje v budapeštianskych orfeumoch.

Židovsko-zednársky zápach.

Slovný výtečný nemecký katolícky spisovateľ Josef Görres 1. napísal bol medzi iným i tieto všetkého povšimnutia hodné slová: „Dass seit geraumer Zeit ein so fataler Hollengestank vom Schuwefeldampf und arsenikalischen Knoblauchduft auf Erden sich verspüren lässt, dass der Mofetta allen honctten Christenmenschen den Alhem versetzen wil“. T. j. že od dávnych časov nebolo cítiť na zemi tak fatálny pekelný zápach sirkovej pary a arsenikovieho zápachu cesnaku, že Mofetta chce všetkým poctivým kresťanským ľudom dych zastaviť.“ Tak to napísal a reknul slovný vysokoučený muž nemecký katolícky spisovateľ Josef Görres. A tieto slová Görresa sú skutočná pravda. Ten pekelný zápach sirkovej pary a ten arsenikový zápach cesnaku zaľasnul jako hustá hmla timer na celú Europu; zvlášte ale zaľahnuť ťažko na našu ríšu Rakúsko-Uhorsku a najväčšmi na naše Uhorsko. Tu v našom Uhorsku už ani neni takovieho mesta, na ktorom by neležala husta hmla tej pekelnéj sirkovej pary a arsenikovieho výparu cesnaku. My tu v tomto ohavnom sirko-arseniko-cesnakovom smrade sotva vládzeme už dýchať tak hrozne násdusi. 2. A z každeže ten pekelný smrad sirkovej pary a ten ohavný arsenikový smrad vychádza? Ten pekelný smrad sirkovej pary vychádza z lôž zednárskeho a ten ohavný arseniko-cesnakový smrad vychádza z lôž židovských. Pekelný smrad sirkovej pary a ohavný arsenikový smrad cesnaku sa spolu dovedna nerozlučiteľne spojujú a takto spojení činia hrozne dusivý smrad, ktorý podlivého kresťanského človeka hrozí zadusiť, jestli sa mu nebránime. Mnohí, veľmi mnohí sa už v tomto ohavnom hnusnom smrade skutočne podusili, v nom zahynuli. A predsa sú tu i takí ľudia, ktorým sa tento pekelný sirko-arseniko-cesnakový smrad ľúbi, ktorí ho radi voňajú, ktorí ho milujú. Miluje ten smrad, ľúbi sa jej a rada veľmi rada ho vonia naša židovsko-zednárska vláda, a všetci tí, ktorí s touto židovsko-zednárskou vládou za jeden remeň ťahajú. Dačo by si človek myslel, že to ani neni možno a predsa je tomu tak, milujú a radi voňajú tento sirko-arseniko-cesnakový smrad i mnohí kňazi, je, ale aspoň znám takých kňazov a môhol by som ich aj menovať, sed nomina sunt odiosa, pominiem ich mená mlčaním. A prečo že sa im ten sirko-arseniko-cesnakový smrad tak ľúbi,

prečo ho milujú, prečo ho radi vonajú? Hja je to sympatia povahy „simile simili gaudet. Inu, nech si len v tom zednársko-židovskom smrade zaľúbenia majú, nech si ho milujú, nech si ho radi vonajú, však uvidia čo sa stane, teraz to nechápu, neveria, chápať, veriť nechcú, že v tom sirko-arseniko-cesnakovom smrade sa podusia, zahynú, a nielen oni, ale zadusí sa a zahynie v ňom i celé Uhorsko, a židovské zednárstvo zaspieva mu „De profundis a Requiescat!“ ad majorem iudico-maonicam gloriam et christianorum maximam contumeliam. Bolo by to zahynutie hrozné, strašné. Od takého hrozného a strašného zahynutia nech nás Pán Boh i našu milú vlasť zachrániť ráci!

Nynejšia židovsko-zednárska vláda to chce, aby všetci obyvatelia tejto Uhorskej krajiny ten sirko-arseniko-cesnakový smrad tak ľúbili, tak milovali, tak radi voňali, jako ho ona ľúbi, jako ho ona miluje, jako ho ona rada vonia, a beda tomu, kto ten smrad neľúbi, nemiluje, nerad vonia; beda tomu, kto sa opováži menovať ho hnusným, ošklivým smradom, a nie ľúbežnou vôňou, toho židovsko-zednárska vláda všemožne prenasleduje, ho zahubiť, zničiť sa usiluje. Židovsko-zednárska vláda je tým pekelným sirko-arseniko-cesnakovým smradom skrz naskrz až do svojich najvnúternejších špikov preseknutá tak, že už i ona je tak rečeno samý čiro-čistý sirko-arseniko-cesnakový smrad; není tedy divu, že i všetko jej účinkovanie sirko-arseniko-cesnakovým smradom zapácha, čertovinou smrdí.

V tomto pekelnom sirko-arseniko-cesnakovom, židovsko-zednárskom smrade liahnu sa všelikého druhu hnusné, ohavné, ošklivé, zkazonosné potvory, ktorí hrozne kazia, hubia, sožierajú, nivočia cirkev, štát, vlasť, a kresťanský ľud. V tomto pekelnom sirko-arseniko-cesnakovom židovsko-zednárskom smrade vyľahly sa i tieto hnusné, ohavné, zkazonosné potvory; liberalismus o ktorom slavnej pameti pápež Pius IX. reknul „Liberalismus pessima pesti,“ anarchismus, komunismus, nihilismus. V tomto sirko-arseniko-cesnakovom židovsko-zednárskom smrade liahnu sa všetky hriechy, nepravosti, nešlechtnosti, všetky i telesné i duševné neresti. Slovom v tomto pekelnom sirko-arseniko-cesnakovom smrade liahne sa všetko zlé na svete. Není na svete toho zla, ktorí by sa v tomto pekelnom židovsko-zednárskom smrade neliahlo a z neho nevychádzalo. A aj, tento pekelný sirko-arseniko-cesnakový židovsko-zednársky smrad jako hustá hmla fažko zalahnul na Uhorskú krajinu našu tak, že už sotvá vládžeme v tom fatálnom smrade dýchať a nesmiluje-li sa Pán Boh nad nami, neoslobodí-li nás od toho fatálneho pekelného smradu, isto-

iste v nom zahynieme, isto-iste zahynie v nom i celá Uhorská krajina. Pán Boh však chce sa nad nami smilovať, chce nás z toho fatálneho nás tak hrozne dusiaceho smradu vyslobodiť, a podáva nám i jeden výborný prostriedok, ktorým jestli sa ho uchopíme, ten zkazonosný smrad preč zahnať, zkaziť a zničiť môžeme a ten prostriedok na zkazenia a zničenia toho fatálneho pekelného židovsko-zednárskeho smradu od Pána Boha nám podávaný je „ľudová strana“. Nuže, ďakujme Pánu Bohu, že sa chce nad nami smilovať, že nám podáva tak výborný prostriedok k nášmu vyslobodeniu, a ku zkazeniu a zničeniu toho tak hrozne nás dusiaceho židovsko-zednárskeho smradu. Nezavrhuje tento od Boha nám podávaný prostriedok, lebo beda by nám bolo; ale chopme sa ho všetci milerádi s tou najväčšou povďačnosťou, upotrebuje ho proti pekelnému sirko-arseniko-cesnakovému smradu. a ani najmenej nepochybujme, že s pomocou Božou týmto prostriedkom iste sa z pekelného smradu vyslobodíme, ten pekelný smrad zkazíme, zničíme. Hore sa tedy všetci, ktorí nechceme v sirko-arseniko-cesnakovom smrade sa podusiť, zahynúť. Hore sa, ta sa ku „ľudovej strane,“ ta sa pod jej víťazoslavnú zástavu, zástavu to sv. Kríža Kristového! pod touto víťazoslavnou zástavou údatne, smele, z mužile, neohrožene bojujme proti smradu židovsko-zednárskeho, pod touto víťazoslavnou zástavou iste zvíťazíme, slavné bude víťazstvo naše tak, že ten sirko-arseniko-cesnakový smrad celkom zmizne a s ním zmiznú i všetci jeho patróni, ktorí ho radi vonajú. No nech zmiznú tak, žeby o nich ani chýru ani slychu nezostalo! Nech žije ľudová strana! Sláva, večná sláva našej zástave sv. Krížu Kristovému! Sláva všetkým verným, udatným bojovníkom ľudovej strany!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Rozžiatený.

Bože, Bože, tak mi čudno!
Chodím, blúdím po poli.
V myšli mračno, v srdci trudno,
Telo, duša ma bolí,

Čo to pride, čo to bude?
Strach ma berie, ľak myká.
Radosť zrodí sa vo hrude
A či žalost veľiká?

*Vyhne-li tma slnka svetlu,
Prepichne lož pravdy meč?
Či nepravosť vzchytí metlu,
A zvíťazi falši reč?*

*Ohlušia nás búrky, blesky,
Zhltnú kalný rieky prúd?
Či sa schýli Pán nebeský
A zahodí hrozny prúd?*

*Pozdvihne sa Krista viera,
Či ju tyran porazí?
Slobody slasť nám vyviera,
Či štrng čaká reťazi?*

*Pominú-li smutné vzdychy,
Oslávia sa svätyne?
Či smrť veští peklá chichi,
Duch kresťanstva zahyne?*

*Raj, blesk má svet antikrista,
V bahne umre Pán Ježiš? ...
Ach čo bluzniš dušo hmlistá?
Ach čo žvatleš, čo hrešíš?*

*Bár zlosť syčí, dravci ručia,
Bár Lucifer žrat hľadá;
Nepustí ľud do náručia
Ohyzdného si hada.*

*Ľud má chrámy, vieru, Krista,
V tom sa teší, raduje;
Beda, kto to vziat sa chystá,
Ľud môj smrť mu zhotuje.*

*Ľud môj zbožný, ľud môj dobrý
Chce, by skvel sa v sláve križ.
Preto čujte zbojstva obri:
Musí vyhrať Pán Ježiš!*

*Musí klesnúť, kto je podlý,
Musí zkapáť hnusný blud!
V blato padnú diabla modly,
Povýši sa verný ľud.*

Dlhomír Polský.

Nastala nám doba „drápania pera,“ a s ňou započína sa vyprávanie storakých *povestí* a *pohádek*, pri ktorých i my veľkí radi účašť berieme a s úľubou načúvame bo veď i nám *na um* prichádzajú tie bezstarostné, tie „*rajské*“ časy mladosti pominutej, kde me i my báčili, a silne verili, že jest to čiročistá

pravda, a tak sme sa dobre cítili pri tom. Teraz však v dospelom veku vytriezveli sme, a vidíme svet tento v opačnom jeho stave: na miesto ruž utešených — pichajú nás trny trápenia; na miesto kratochvíľ a zabav — slyšíme plač a nariekanie od biedy a trápení; na miesto detinskej lásky — zkusujeme judášku závisť a nepriateľstvo Ale dost o tom! Blaho tomu, kto ešte môže radosť pocítiť nad bájočnosťou dietok, a svedkom byť ich nevinných vypraviek.

I ja, sta učiteľ, rád načúvam dietky alebo nejaké *babičky*, ktoré po pár večierkoch chodia do školského stavania k nám „drápať perie,“ a pritom čerpám schopnosť rečnickú žiacka, odmeniac ho dľa podarenia výpravky maličkým dárkom. I táto výpravka je ovocím takého očúvania, i chcem ju ochrániť týmto dopisom, nech sa zabavia laskaví čitatelia nášho „Kreššana.“

Hlúpy čert.

Bol jedon chudobný švec, a ten už od biedy nevedel, čo sebe počat má. . . Už ani na svete byť sa mu nechcelo. Mal vela dietok, a nikto mu nechcel udeliť pomoci. Nemal žiadneho živobytia ani pomoci na svete. V zúfalstve svojom umienil si, že sa radnej obesí. Vzal povraz, a išiel do lesa, že sa tam bude vešať . . .

Stretnul sa s ním čert, ale on len porád hľadel po strome, kde by mu lepšej bolo vysieť. Keď sa s ním ten čert postretnul, pýtal sa ho: „Čo že tu ty hľadáš?“ Švec odpovedal: „Budem drať lýtky (lyko) a chytať budem dietky (čertov)!“

Čert na to rieknuť: „Čo že chceš, a nás necháš?“

Švec odvetí: „Prineseš-li mi peňazí toľko, čo budeš vládať na raz unieš, nechám vás!“ — Čert peniaze priniesol, a odišiel z piatky v pekle.

Keď do toho pekla prišiel, pýtali sa ho duchovia, čo by bol na svete nového videl? — On im vrazil, že jedon švec chodil po lese, a že mu riekol: „Že bude drať lýtky, a potom chytať dietky!“

Zlí duchovia mu povedali, že mu mal zaplatiť, aby ich nechal na pokoji. On však riekol, že mu zaniessol peňazí, čo uniešť mohol. To sa im zdalo, že to moc platil, a rozkázali mu, aby k nemu išiel, aby sa pasovali; ktorý z nich bude silnejší, že toho tie peniaze budú.

On tedy zašiel k nemu, a vrazil mu: „Ty, ja som tebe predsa veľa tých peňazí dal za to, abys nám dal pokoj. Poďme spolu zapasiť, a ktorý bude pevnejší, toho tie peniaze budú. — Švec rozmišľal, ako by ho previedol?“

Vedel že v jednom mieste medveď spával, a odpočieval, preto riekol čertovi: „Mám starčeka, (dedka) 99 rokov starého; uderíš-li tým starčekom o zem, uderíš i mnou.“ — Tak tedy čert išiel za ševcom, a švec mu ukázal toho medveďa a povedal mu: „To je on, id s nim zapasiť; jest-li udrieš ním, udrieš i mnou.“ — Čert zobudil medveďa a vrazil mu; „Poď starče, pasovať sa so mnou, ktorý ktorého o zem udrieme?“ — Medveď chytil čerta a mrštil ním o zem, až mu v očiach sa ziskrilo. Čert utiekol do pekla.

Zlí duchovia pýtali sa ho zase, ktorý bol silnejší? On im vrazil; Ničoho nechcen s tým človekom mať, ten musí byť potvora, má starčeka 99 rokov starého, a ten mi tak vyplatil, že som až oslepnul, čo mnou tak do zeme vrazil; akú silu tedy musí on sám mať?! . . . Zlí duchovia však vrazil, že mú tých peňazí predsa veľa dal, a poslali iného čerta k nemu, aby išiel a

a rieknuť ševcovi, že pojdú spolu na úbehy, ktorý prudšej pobeží, že toho tie peniaze budú. —

Išiel tedy ten druhý čert na novo k ševcovi, a vravel mu, že s ním musí ísť na úbežky. Švec mu odvetil: „Mám chlapca tri dni starého, ustačíš-li tomu chlapcovi behať, ustačíš i mne.“ — Čert sa ho pýtal, ako sa volá to chlapčiatko? — Švec mu odvetil, že sa vola „Janko“ — a zaviedol čerta ku kričku, kde svoj pelech mal. — Čert zavola: „Jano, stávaj, podme na úbežky!“ — Ale zajác ako vskočil, nečakal pokým sa s ním — čertom srovná, rola nerola, — krovie nekrovie — trnie netrnie, — len cváľal, až zabehol do hlbokého potoka. Zajác spadnul, a čert za ním spadnul a celý sa dotkol; keď však sa čert poďíval, zajác už bol na kopci, a už za ním vyliezol a ho dohoniť nevládal. Vrátil sa tedy naspák do pekla a vravel: „To je človek ohava, už ničoho nechcem mať s ním; má tri dni starého chlapca a nemohol som ho dohoniť, čož teprv jeho samého?!”

Jedon z druhov pekelných riekol mu: „Ale ty hlupoň, pojdem ja k tomu ševcovi a zkusím sily jeho.“ — Prišiel k nemu tretí diabol a vravel mu: „Dal som ti veľa tých peňazí, ale kto z nás jesto silnejší, toho budú tie peniaze. Budem nosiť koňa kolom hája; ktorý toho koňa trikrát obnesieme, toho tie peniaze budú. — Švec vybral z koniarne najrychlejšieho koňa, a viedol ho k lesu; keď prišli k lesu vravel mu čert: „Nes ho!“ — Ale švec mu odvetil: „Neponesiem ja, ale nes ty! Tu čert vzal koňa a niesol ho trikrát do kola, ale už nevládal a musel odpočívať. — Švec mu potom odvetil: „Ty si odpočíval, ale ja sebe odpočívať nebudem; ty si niesol koňa na chrbte, ja ho však odniesem medzi nohama.“ — Potom si vyskočil na koňa, šibol ho prútom a obehol les trikrát hneď. Tu švec vravel čertovi: „Vidíš, ja som silnejší, nežli ty.“ Čert išiel naspák do pekla a vravel: „To je veru človek ohroma, nechcem s ním ničoho mať k čineniu; ja som niesol na chrbáte koňa, a ledvá som ho uniesol; on však ho vzal medzi nohy ako papierko, a ešte ho i prutom vyšľahal, a zaraz ho trikrát kolom lesa obniesol.“

Zlí duchovia však ešte nedali pokoja. Poslali štvrtého diabla, aby išiel k ševcovi, ktorý bude lepšej piskať, že toho tie peniaze budú. Čert prišiel a povedal ševcovi: „Piskaj!“ — Ale švec nechcel piskať a vravel: „Piskaj ty napred!“ — Čert pisknul ponajprv, a list so stromu letel dolu; a ako pisknul druhý krát, haluzie padalo; a ako pisknul po tretie, konárye letely. — Tu švec vravel: „Ty si už piskal trikrát, a letelo listie, haluzie a konarie: ale keď ja budem piskať, budú sa stromy kácať; a preto nechceš-li prísť o oči, zaviaž si ich.“ — Čert povedal: „O bratku, zaviaž že mi ich;“ — Švec mu oči zaviazal.

Potom sa ohliadol na všetky strany, kde by väčšieho odroňa uhlíadnuť, vzal si ho do ruky, ruky seba poplupal, pisknul a toho čerta pre hlavu odronil tým brvnom a vravel: „Vidíš, ja som ti vravel, že poletia stromy!“

„Mám-li ďalej ešte piskať?“ — Čert prosil, aby už nepiskal, že ho i tak hlava bolí. Ale švec na to nič nedbal, a rieknuť: Keď si ty trikrát, i ja musím trikrát tiež,“ — a piskal, a zase ho tým brvnom po hlave machľul, a tak i potretkrát . . .

A tak čert ohluchol a oslepol; strhol šatku s oči, ale nedíval sa, je-li ktorý strom zvrátený, alebo nie, ale utiekol do pekla, odkiaľ nikdy viacej neprišiel ševca pokúšať.

(Či to nebol nejaký smelý prívrženec „ľudovej strany,“ ktorý i pekelných liberálov bol v stave prevyšit? . . .)

Jani.

Katolíci s celým právom môžu sa spoločensky usadiť.

Predniesoi Štefan Benyáč kaplán z Čace; na I. válnom shromaždení Kysucko-Novomestského katolíckeho kruhu 12-ho jan. 1896.

Každý človek, má od prírody to právo udelené, že môže za svoje, a pri svojich zásadách bojovať. Keď tie zásady sú zdravé a blahodarné, výsledok je ten, že do jedného tábora shromažďujú rozumných ľudí; jestli ale tie zásady sú zkazonské, účinok je, že ľudia keď vytriezvejú odvrátia sa od nich, bár ich jakokoľvek milo prv nasledovali. U nás za istý čas ľudia za liberálne zásady mrelí a žili; lež čo sa stalo: veľké množstvo katolíkov, ktorí v mori týchto liberálnych zásad plávali, unavení otvorili zrazu oči, svedomie sa objasnilo, duch ich vytriezvel a začali túžiť po lepšom katolíckom živote; prosili spolu Boha všemohúceho dal by spôsob toto čím prvej docieliť. Otec všemohúci pohnutý nad biednom postavením katolíkov v Uhorskej krajine, vyslíšal naše vzdychy, dal nám osloboditeľov, ktorí vysvetlili príčinu tých našich bolásti, liečivu masť liali na naše rany, a aby sme my — nezdraví na duši — katolíci aj životnú silu sebe nadobudnuli, predpísali nám títo naši osloboditelia recept, na ktorom sú napísané tieto slová; *katolícke spoločenské sriadenie*.

Dobré semeno pustilo korene, a už aj kvitnuť začína. Heslo naše katolícke je po celej krajine dnes: musíme seba naspák požadovať to právo, ktoré katolíci v našej krajine utratili; áno presvedčený je dneska už každý katolík, že my v tom spánku nesmieme sotrvávať na ďalej, v ktorom sme sa za roky a roky až po dnes nachádzali. A s týmto prebudením hneď spolu aj skvelé paprsky sa ukázali na nebi nášho už dlho zamračeného katolíckeho života, začal vŕeť duch katolícky, povstali všeliaké krúhy a spolky katolícka jedine preto, aby duch katolícky práva svoje — skrz účinkovanie spolkov — všade platné učiniť mohol. Lež keď črieda hnusného liberalismusu videla, že katolícky spoločenský život sa zmáha, začal tento liberálny had — nepriateľ náš — sypeť po celej krajine a vŕešťať: čo! katolícky duch, katolícky spoločenský život má jestovať v našej liberálnej krajine? a tento má sruť pánstvo liberalismusu? Toto není možno, toto dopustiť nemôžeme! A preto proti tomuto nevmluvniatku — proti katolíckemu sebaapovedomiu — zlosť herodesovská začala vojnu, áno liberalisti poslali svojich drábov, bŕičov aby toto novonarodené nevmluvniatko na smrť hľadali, lebo že po katolícky smýšľaj, po katolícky v spoločenskom živote konať nemôže byť dovoleno katolíkom preto, lebo, že by s týmto revolúcia bola vypovedaná liberalismusu. Áno, násilie upotrebil tento liberalismus, len aby vyvinujúci sa duch katolícky udusiť mohol, roztruboval v brošurkach, v novinách, pri hostinách to, že črieda turkov alebo tatárov nebola tak nebezpečná Uhorskej krajine jako má byť to, že katolíci začínajú v spoločenskom živote dľa viery svojej smýšľaj, všeliaké spolky a krúhy zavádzaj a takto sa sriadzovaj. Áno, liberalismus

u nás viac pluje od zlosti, keď očuje v našom spolčovani, jako nemci keď očujú meno Oxistrerný spomínať. Lež či tento hnev tohoto liberalismusu je právny? Nie! odpovedáme. Prečo neni právny? Preto, lebo sám t n liberalismus prinútil nás katolíkov k tomu tam, aby oni k vyslobodeniu práv svojích ktorým už zkaza a záhuba so stránky liberalismusu hrozila, do ohrady vstúpili, aby sa k tomuto cieľu s jednotili, kruhy a spolky katolícké zavádzali, a takto duch katolícky, dľa ktorého má každý v živote žiť vyvyňovali. Teda sám liberalismus nás k tomuto, čo teraz konať začínáme prinútil. Lež skumajme naše terajšie polozenie, a uvidíme patrno, jak je potrebné a právne naše katolícke spoločenské sriadenie.

(Pokračovanie nasleduje.)

Čas. V Budapešti 3-ho februára celý deň bolo pochmúreno, vetno, neprijemno, mokro a chladno, na poludnia za krátky čas pršalo, na večer sa vyjasnilo. Úmernosť tepla —0·3 stupňov bola. Po Uhorsku len tu i tam bola úsadina úmernosť tepla vo dne dvíhala sa nad 0 stupeň, v noci ale slabý alebo mierny mráz sa dostaví. Najteplejšie bolo v Rieke 0·5 stupňov, najchladnejšie v Akna-Slatine —10·8 stuňnov. — V severnej častke Europy bola malá úsadina, v Carihrade rano pršal sňah; úmernosť tepla po strednej Europe nevelmi kleslá. Najteplejšie bolo v Malte 12·2 stupňov, najchladnejšie ale v Moskve —19·2 stupňov. Vo Viedni 0·4 stupňov, v Rime 0·4 stupňov, v Paríži 0·0 stupňov, v Berlíne 3·1 stupňov, v Petrohrade —4·7 stupňov, v Sofí —4·0 stupňov, v Carihrade 0·8 stupňov bolo tepla. Predpovedá sa: Môže sa očakávať priemenlive mračný a z väčšej častky suchý čas a v noci mráz.

Kaplnka v kráľovskom paláci. Kaplnku sv. Sigismunda v Budíne v ročný deň smrti koruného dediča zas otvorili. Najprv kriptu, zväčšili a celú kaplicu obnovili, preto posavád bola zatvorená. O1 týchto čias každé rano o pol ôsmej hodine budú v nej slúžiť svätú omšu, každú nedeľu ale predpoludním o 10 hodine bude veľká sv. omša.

Z kresťanstva na židovstvo. V Temešvári — jako sa odtiaľ píše — Mária Endres, oznámila u vrchnosti, že sa z katolíckej viery obráti na židovskú. Oná ženská v minulú jaseň vstúpila do civilného manželstva s kosenbergom židom. Vrchnosť o tejto veci vzala zápisnicu.

Sňah a voda. Z Liptovského Sv. Mikuláša sa oznamuje, že tamejšie vlaky pre nedále chumelice veľmi sa opozdievajú, na košice i premávka prestala. Z Viedne sa telegrafuje, že na Wagram-Marcheggskej čiare severnej železnice pre veľké záveje tiež musela prestať premávka. Podľa telegramu z Velkej Vsi i v Tátoch bola chumelica. Na tamejšej čiare záveje sú vysoké jako dom, v dome v noci pracujú, aby odstránili prekážky, lebo chumelica porád zúri, premávka je bez prekážky len medzi Kožicami a Popradom a Ošerbergom a sv. Mikulášom. I z Lvova sa chumelica oznamuje. V železničnej a telegrafickej premávke po Halíči skoro všade sú zmätky.

V katolíckom ústave židovský duch. Z Ružomberku nám píše nasledovne: Mládež tunajšieho hlavného gymnáziuma 8-ho februára zábavu usporiada k prospechu pomocného spolku. Zábava tedy bude v sobotu, to jest, keď už šabes pominul. Postárali sa tedy o to, aby náboženský cit židovstva nebol urazený, ale to, že katolícka mládež hlbokým spánkom bude svätíť nedeľu, to nevzali do povahy. I to je nápadno, že v pozvaní vynechali katolícky odznak hlavného gymnáziuma, aby nevystali zo zábavy židovskí páni a židovské slečny. To je ale najzvláštnejšie. že učbári gymnáziuma, ktorí sú katolícki kňazi, toto dopustili, aby gymnázialna mládež už podľa ducha moderných zákonov zábavu zariadila.

Trubáč učiteľom. Nedožery obec to liptovskej stolice nijako nemohla dostať učiteľa; lebo malý plat sľubovala. Nedožerania sa nadtým rozhnevali a vyvolili za učiteľa jedného vyslúžilého vojaka, ktorý bol trubáčom pri pluku. Naložili mu, že nemusí učiť deti, len na ne pozor dať. V trubáčovi ale starý duch sa pohol, naučil sa sám písať a čítať a teraz horlivo sdeľuje svovedu pedínskej mládeži.

Vraždelný kočiš. Štúsl statkár to vo Faticách, jako sa píše, z Liptovského Sv. Mikuláša často pokáral svojho kočiša Jána Lučána pre nedbnivosť. Kočiš však neposlúchal, na čo osemnásť ročný syn statkárov ho uderil. To natoľko rozhorčilo Lučána, že svojho mladého gazdu jednou lopatou zabil.

Pápež a katolícka tlač. Jedny katolícke noviny v Amsterdáme menom „De Tijd“ slávilí onehdy päťdesiatročný júbileum, od kedy jestvujú. Z tej príležitosti svätý otec rímský pápež apoštolský list poslal redakcii tých novín. a povzbudzuje redakciu, aby vytrvala a svorne spolu držala.

Vraždelná pečianka. V obci Tenji v Slavonii asi pred 8—10 dní vypukol svinský dúl, čo však obyvateľstvo v tajnosti držalo. Svinské mäso tak sekali jako pred tým, a tak stala sa to nešťastie, ktorému už sedem ľudí padlo v obeť, od nakazaného mäsa. viacero rodín ochorelo, a sedem ľudí už zomrelo. Z Eseku išiel jeden výbor do Tbnji vyšetrovať tú vec.

Podžupán musel zaďakovať. Z Magyar-Óváru nás'edovne píše: Teraz dokonali stoličné vyšetrovanie, ktoré každoročne sa vydržiava. Vyšetrovanie v Mošonskej stolici vykoňa Ignác Sél štátny tajomník, vyslaný od ministra, pri tejto príležitosti také veci vyšly na vrch stranivá uradovania Imricha, Tótha mošonského podžupana, následkom ktorých stoličné úradníctvo jednohlasne sa vyslovilo, že všetci na raz vzdajú sa úradu, jestli že podžupán — ktorý už 25 rokov je v tej službe — len 24 hodín ostane v svojom úrade. Na to Imrich Tóth 3-ho februára písomne zaďakoval, čo telegraficne sdělili grófovi Vilemovi Pálffy-Daňnovi, nadžupanovi, ktorý na teraz zdržuje sa v Budapešti.

Prijemné prekvapenie. Z Miškovca sa píše! v Rimavskej sobote, jeden pán bol v jednom knihkupectve, kde sa o triedových žreboch vypravalo. R. vyňme z vauku jeden žreb z minulého fahania a chce si sním na cigaru zapáliť, lebo počas fahania všade po novinách vládala, ale niekde nenašiel číslo svojho žrebu. Ponevác prítomni ho nahovorili, predsa pozrel i úradný soznam vyfiahnutých žrebov, keď vyšlo na vrch, že jeho žreb vyhral 15000 korun.

Ztratené zemanstvo. Z radu tých zemanov, ktorých úradné noviny prinesú, bude chýbať jedno meno a z volebnej kasy liberálnej, strany bude chýbať niekoľko tisíc zlatých pre jeden nenadály pád. Do radu tých, ktorí to vlni mohli učiniť a mohli si kúpiť uhorské zemanstvo na odplatu vlasteneckých zásluh, žiadal si vstúpiť i jeden budapeštiansky bankár. Jeho meno slúbovalo veľkú cenu ministerska rada prijala jeho návrh, jeho prosbu predostreli, zemanstvo mu už bol podpísal Jeho Veličenstvo. Už nič iného nezbyvalo, len erb mal sa dať vymaľovať, vystaviť sa malo diploma, a vyhlásiť uhorské zemanstvo „pre“ zásluhy na poli verejného hospodárstva nadobudnuté, medzi ktorými je aj jedna vicinálna železnica, smenkový obchod, a sklenná huta; ale zrazu rozchýrilo sa po Leopoldove, že sotva bude môcť platiť — lebo buchne — kasa liberálnej strany ztratí svoju požiadavku, ohlas vystal, kraľovsky podpis výnde na vniwoč. (Földiák recipovaný hazafik.

Samovražda jedného hlavného direktora. Z Debrecína sa telegrafuje, že Julo Békéšy kráľovský radca, okresný direktor 3-ho februára odpoľudnia o piatej hodine vo svojom bydle strelil si do hlavy a hneď umrel. Meno Békéšyho vlni zhusta spomínaly noviny. Vtedy sa stalo, že Karol Némethi sluha to v písárni, sa zastrelil. Ten nešťastlivec nechal jeden list, v ktorom hlavného direktora ťažko obviňoval. Porozprával, že Békéšy, ktorý porád bol v peňažnom zmätku, na tri dni vyprosil si od neho inkasované peniaze kulturného spolku, ale mu nedal ich naspák. Preto bol prinútený sa zabiť, ináč jako defraudanta zavrú. Na základe, tohoto listu nariadili vyšetrovame proti Julovi Békéšymu. Kráľovský súd v Debrecíne musel síce zastaviť pravotu proti Békéšymu, lebo sa nemôhlo dokázať, že Békéšy v skutku si požičal peniaze od svojho sluhu, ale predsa pisomne uznala súdna stolica, že veru Békéšy je veľmi zadlžený, a že pravdepodobne aj pýtal od sluhu si požičať. Súdna stolica uzavrela, že tie písma sdalí i s ministrom výučby; Békéšy to nechcel dočkať, lež sa zavraždil, a tak najlepšie som objasnil tú vec.

Truchlohra jedného medveda. V Šoľmoši, jednej to obci arádskej stolici — jako sa odtial píše — onehdy v noci jeden medveď urobil návštevu, ale srdečne ho neprivítali, lebo psi po dedine s hrozným zavýjaním prijali toho neočakávaného hosfa. Obyvatelia už boli smelší, ozbrojác sa išli mu naproti. A malo to svoj výsledok lebo medveď utiekol a od strachu bežal na železnicu, ale tu padol pod rušeň ktorý ho pošliapal, a dotrhal. Sediaci síce popredku nepili na jeho kožu, ale sa len radovali, rušeň však pokazil im radosť.

Upovedomenie. *Ludová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú ústrednu písareň* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *písareň* hneď upovedomilo o každom pohybe *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s *ludovou stranou* na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek to mena na prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlie i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písali, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu*

a *stolicu* pomenovať. Do *ludovej kancelárie* sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno Veľk. pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. ústred. kancelária „Ludovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

DOPISY.

Dlhépole, Trenčiansko.

Vysokoctený prevelebný pane!

Nedávno som prišiel z Varšavy, mesta to môjho obchodu a výrobkov, do milého mi bydliska, do Dlhopola. V tom smysle ho držím milým, lebo mi je rodným hniezdom a moja familia v ňom prebýva. Ináč, keď tieto dve veci ma domov nefahajú, na vždy zanechám Uhorsko a zostanem v Rusku. Lebo bárs ako aj hania liberálni hazafici a tupia Rusko, predsa ten najposlednejší činovník ruský viacej citu a statočnosti nosí v podošve čižmy, ako tí naši chýreční páni kabatkári, kepieňkári, chlebičkári fariseji a judaši v srdci.

Naši liberálci vytrubujú, že v Rusku iba tyranstvo panuje, nespravodlivosť zúri a utláčanie sa vzráha. Mnohé roky chodím do Ruska, ale vyznať musím, že tato žaloba nemá miesta. Táto žaloba sa iba na nešťastnú našu krajinu vzťahovať môže. Máme konštitúcia, a predsa liberálne mocnosti s nami tyrancky zachádzajú. Máme v zákonoch poistenú slobodu, a bohaprázdné liberálne čriedy do reťazí otroctva nás mecú. Máme občianske práva, a liberálni prekliati zlodejí nám ich násilím trhajú. Na papieri sme slobodní, važení Uhri, v skutku ale biedni, mizerní chudáci, ktorých každý liberálny panák ľubovoľne drať, každý liberálny zbojník okrádať každý liberálny oplán poličkovať a opľuvať môže. Huncutství, klamov, utláčania, podvodov, zločinstva, nesvedomstva, faľse, surovstva, bezbožnosti, zkazy a záhuby, aká pod kľatbou jarmom pekelného liberalismusu v Uhorsku panuje, nielen že v Rusku darmo hľadáme, lež i v Turecku, Tatársku, Mongolsku nenajdeme.

V Rusku hlboký kresťanský duch previeva. Tam i ten najväčší hodnostár v nedeľu a sviatok chrám Pana navštevuje, i ten najvyšší úradník pôsty drží a k sviatostiam úctive pristupuje. A preto nečud, že tam liberálne kúsky nemajú pôdy.

V nešťastnej našej vlasti je tá mňda, že jestli niekto liberálnym pisárikom, notárom, slúžnym, sudcom, sirotským, županom, ablegátom, ministrom zostal, už sa zriekol Krista a vodcovi liberalismusu, antikristovi dušu podpísal. Darma by si s nedeľe na nedeľu, so sviatku na sviatok kukal, týchto kabátošov pri mši sv. a kázni neuzreš. Darma hľadiš po kajúcich a sviatosť oltárnu prijímajúcich. Statočných, čestných kresťanov spatříš medzi nimi, na liberálneho úradníka ani jedného. Darma by si v čas pôstnych dní, kantří, vigilij dával pozor. Ako pes nemá pôstneho dňa, tak i liberálni panák kedykoľvek zvlčí mäso. Keď ale

liberálni panáci Ježiša, vieru, cirkev, sviatosti opovrhujú, ba čo viac urážajú, pohansky prenasledujú, kto sa diví nad tým, že sedliacky krpec viac má citu a svedomia, ako jejích duša? Čo môže človek od nich inšieho očakávať, ako surovosť, neveru, bašovstvo, ukrutnosť, dráčstvo, a neznáboženské zákony?

Naši liberáli stonú, kvília a horekujú, že Rus ani by mak slobody nepopraje poddaným, že ich uliáča, trápi a sužuje. Lož hovorí, kto toto hovorí. V ruskej države každý čestný, statočný a kresťanský smýšľajúci človek v čestných a spravodlivých veciach dostatočnú požíva slobodu. Ponevác ale Rus tých živočíchov, ktorí pod metlami Títusa z Palestíny po celom okružleku zeme sa porozlázali, a ktorí ako všade, tak i v Rusku na kresťanskej krvi a masti sa chcjú vytrmiť a bez práce, bez potu, bez trápenia iba s figlom, klamom, falšou, podvodom, úžerou, bankrótmi, huncútstvom a zlodejstvom zbohatnúť, — ponevác teda múdry a opatrný Rus týchto zkazonosných živočíchov nepovažuje za statočných a poriadnych občanov, preto aby nepozorné kresťanstvo od záhuby a žobráckej palice zachranil, lebo úzdu zadeje na tlamu špinavých jevrevov, alebo iní silnicu do Rakúska a Uhorska ukáže. Jedine táto nenávidená pliaga je tá vrstva, na ktorú sa Rus so psím okom díva a ktorej sa striasť usiluje. Nuž a ktože by mu to zazlieval? Každý starostlivý a bedlivý hospodár, jestli sa mu v príbytku, v maštali, komore, sýpke, chlieve potkany, myši, štúry šváby, cvrčky, ploštice nakotia, nenechá si od hydu škodu robiť, lež hľadá sa ho všemožne zprostit.

Hej keby tí naši páni v tomto ohľade tak jednali, ako ten v židovských a liberálnych novinách nenávidený a hanobený Rus, veru by tie naše milé Horniaky ináč vyzeraly. Naše by byly hory a bačovská od pradedov zdedené. Naše by byly polia a pasienky pilnosťou zaopatrené. Naše by byly groše a domčeky nadobudnuté. Naš by bol dobrobyt, nepokazenosť a pokojné svedomie. My by sme boli ľahko dýchajúci hospodári a smradľavý žid by za handrou, kosťou a kožkou po dedinách pískal. My by sme si naše záhonky a kopanice s hlučným spevom veselo obrábali a kaftaniak by ako v Rusku póriky vláčil, pri železničiach a dielňach fúry nakladal alebo v brlohu smetí biele z brady a plundier vyberal.

Nuž ale Bože môj! v Uhrách sú prevrátené pomery. Čo Rus alebo Poliak ako škodlivú, nákazlivú bagážiu von vykopne, to naši páni s otvoreným náručím príjmu, vybozkávajú a so všetkými právami a výhodami ozbrojenú čvargu do slovenských našich obcí popchajú. Špinaví česnakári ale vediac, že každý panák im lahodí a päty oblizuje, sťa vyhľadované kobyľky a pijavice sa na nepozorných dedinčanov. oboria a dotiaľ ich kúšu a ssajú, až ich s figlami, klamom, úžerou, falšou, talmudskými naukami nielen o dedovizeň, o roličky a bačovská, o pasienky a chalúpkky, o kravičky a teliatka, lež i o statočnosť a kresťanský charakter, o vieru a dušné spasenie úplne donesú.

(Dokončenie nasleduje.)

Jablunka (oravská stolica).

Prevelebný pán redaktor!

V „Kresťane“ v 1. čísle prišiel jedon dopis od „Chyžňana“ o jablonskej voľbe. V ňom sme čítali, že jakoby ľudová strana u nás a vôbec na okolí nemala svojich vodcov. Ponevác chybne ctený dopisovateľ písal, já, jako očitý svedok za povinnosť si

držím to napraviť, čo dopisovateľ chybne udal, aby nepriatelía „Kresťana“ — a tých veru i v Orave jest dost — nemali príčinu vytykať jemu, že s nepravdou búri ľud. Chybne všetko udal o našom p. kaplánovi. My sme ho nevyvolili za dôverníka, bo u nás nemal volebného práva — nebýva ešte rok a taký v mysle zákona nemôže byť. (zákon 1886. čl. XXI.) Bral účasť pri voľbe oduševňoval ľud a prosil si dovolenie do volebnej siene ísť, kde mnohí nepovolani liberálci boli, ale mu to odopreji — snáď preto aby nevidel náťak liberalcov na voličov. Pre väčšiu slávu, liberálcov medzi nimi vynikal s cesnakovým a nachtovým (gajstovým) zápachom z Poľskej sem privandrovaší smraduch obrezaný »krivonos« ináč kolomazník, ktorý volebného práva nemá; ten a inší bezočiví liberálci v bývaní notárovom (pred očiami žandárov, ktorým všetká úcta, lebo sa dľa svojích predpisov držali) obkrádali voličov ľudovej strany ale bez výsledku, lebo ľud svojho práva povedomý nepopustil a vydržal. Približovala sa štvrtá hodina — chcjúc liberalismu výfazstvo zabezpečiť — dvaja krivonosí a nášho o sebe mnoho smýšľajúceho, čačaného a tichunkého Pištu ženička po domoch behali a liberálnych voličov hľadali ale div — tých veru nenašli. Aj, vaj — Pani velebníčko! či Váš srdce nebolí? Jestli áno, tak sa chraňte aby ste neprestydli spolu aj s Pištykom, preto Vám radím — ponechajte cesnakovú apatičku a prikladajte si ustavične jablonský, chyžňanský a pekelnícky ovsíkový flajster ten vás vylicí a dlhého života zabezpečí.

Čo sa týka vodcov — tých máme dost. Každá dedina má svojho vodcu, a naša môže byť hrdá, len prave to niet, čo dopisovateľ zapomenul poznamenať — jednota a svornosť voličov. Moc ich jest a veru moc i v našej obci Jablonke, ktorí len za tým idú, čo drží pálenku v hrsti a hotoví sú i Krista zapredať len keď dostanú do gágora. Kto chce takýchto poznať nech sa opýta Annáša Oškvarka z Jablonky, ten o všetkých vie bo ich sháňal kortešovaním na liberálnu stranu, ja ich mena nepišem, bo nechcem uraziť s ich menami statočnosť papiera.

Hľa títo ľudia vykonali nám to, že našich z ľudu vyvolených: Karola Páleníka a Ondreja Jašurdu posudzujúci výbor bez rešpektovania pravdy odvrhnul. Stalo sa to tak, že náš prevelebný civilný p. farár, notár za pálenku asi 90 týchto pijáčkov na podpis vzal (prvý podpísal: Bernát Spiegel) potom vystavil svedectvo, že sa traja Páleníci o mandát hlásia a na to vzal nášho neumelého rychtára, ktorého podpis za nástroj použil, inšie mu povedal, jako vo svedectve bolo; podal protest proti voľbe, pri ktorej on tu najväčš u nezakonnosť robil. I tak nám zničili voľbu Páleníka a druhého potvrdili. Karol Páleník náš obľubený podrychtár appelloval a rychtár mu vydal svedectvo, že nie je pravda, aby sa traja takého mena hlásili o mandát, lebo jeden je v Budapešti robotník a druhý sám vydal zo seba osvedčenie, že je to naničhodná vymyslenina, kto to o ňom tvrdí, že sa i on o mandát uchádza. Dokial toto sa robilo — notár sbieral podpisy na novo proti Ondrejovi Jašurda tiež s klamstvom s napájaním a tak appelátu zaslal.

O pár dní prišlo liberálne rozhodnutie, že nám i druhého odhodili a že proti rychtárovi vyšetrovanie bude, že vydal dve protimluvne svedectvá: v jednom tvrdivše, že sa traja Páleníkovia hlásia a v druhom, že len jeden a ostatní nie.

Takto sme s našou voľbou pochodili a kto je tomu príčina? Páni pri stolici, že si osvojili tarnociz-

mus nerešpektujúci pravdu a náš notár, ktorý oklamal rychtára so svedectvom a jedna zgerba za pálenku dychtiavich voličov, ktorí sú hotovi za ňu Krista a ľudovú stranu na Kalvariu šikovať.

Nuž vy mizerní pijáčkovia! či vy ešte nevíete, čo je ľudová strana? Keď je to ochrana ľudu proti úžere a liberálnemu zderstu, proti nezákonnostiam a úradnej svezôli ktorú vládá a jej úradníci — česť výnimke — s ľudom robia. Či ste už zapomenuli na tie 3,5 a 10 zl. biršágy, že ste nemali závesov na okne abo záchodu (abordov?) Keď všetká nespravедnosť a zderstvo úradne prestane a zákonnite so sedliakom sa bude robiť, nie ale jako s nerozumným koviadkom sa bude zachádzať tak, jako v Stupave — len vtedy ľudová strana prestane za pravdu bojovať. Ale dokiaľ sa tie do neba volajúce nezákonnosti s ľudom robíť budú, dotiaľ neprestane ľudová strana brániť seba oproti týmto nešťachetnosťam. Vy sa jej tak odplácate? že proti svojemu vlastnému ochrancovi bojujete? Nežalujte sa pčtom pred nikým, keď ten ostrý bič v ruke liberálcov vás ešte ostrejšie bude šlaháť, veď si ho sami dávate do rúk liberálcov skrze voľbu vašu za pálenku, aby vás s ním šliahali.

Ešte to poznamenávam, že náš notár sa veľmi pomstí nad tými, čo na ľudovú stranu hlasovali a nie naňho. Tak Florianovi Krišák 15 zl. dôchodkovej dane vylepil, bárs on s ničím nekupčí, Hľa takýto je on tento nočný vták sova, takto vo tme huhuká. Len ďalej panáčku „Boh nie je náhlivý ale pamätlivý“. Účte sa od vašeho brata bývalého notára, kde s tým vyšiel. S hlbokou úctou

Fablončan.

—
Malacky. 26. januára 1896.

Prevelebný pán redaktor!

U nás ešte vždy trvá dôjem stupavských ohavností a potrvá kýmkoľvek sa urazenému cítu práva a slušnosti налеžitého zadosťučinenia nedostane. Protivníci rozchyrovali, že naša petícia z formálnych chýb odmrštená bude, to sa nestalo, no sme na to prpravení, že či s vyšetrovaním, či bez neho konečne preda sa len zastihne ju osúd nitrianskej petície: Ale bude ne môcť aspoň poukázať u stupňov Najvyššieho prestolu, kam sa ako k poslednému fóru obrátíme, na to, že vyčorhali sme všetky zákonité prostriedky odpomoce. No liberalismus všade právdou násilne odbil, a chce ju vohnať do kúfalstva a do — bodákov!

Pán minister vnútra Perczel odpovedal pánu vyslancovi Šimovi, že k nemu na úradníckych kortešov žiadnej žaloby nedošlo. Dňa 16-ho decembra 1895. v prešporsko župnom výbore, jako u patričnej prvostupňovej vrchnosti bola táto disciplinarka riadená, a keď nadžupan túto žiadosť z denného poriadku „finesou“ zosadil, proti tomu pod č. 31. 201/1895. ešte 23. dec. 1895. apeláta podaná a disciplinarka zrovna od p. ministrovi nebola predostretá, a on teda o tejto ponose posiaľ úradnú vedomosť nemal?

Mnní odvrhnutí voličia podali proti p. edsedom hlasovacích kommissiu Trestné oznámenie, asice dľa 183. §-u tr. z u centrálného výboru, no tento oznámenie odmrštil, proti čomu tiež išla apelláta na p. ministra. Ani o tej nevie?

Zadaly sa apelláty aj proti nezákonnému zakázaniu volebných porád: na riešenie týchto nemal p. podžupan ešte času. Aj strany falošných hlasov sme oznámenia súdne podali, na posiaľ riešenia nedostali.

Medzitým sa liberáli tešia, ako vedia. Tak 14-ho jan. 1896. držali v malackom kasíne banket pod zámkou oslavy 25 ročného úradovania zvešieho hl. slúžneho Nagya. Bolo tam 23 notárov rešp. pomocníkov, 8 štátu. učiteľov, 15. štátnych úradníkov, 4 židovskí lekári, 2 židovskí advokáti, 1 kresťanský 1 kathol. kňaz (rohobaský Jakubovič), 5 kresťanov priemyselníkov. 6 privátnych úradníkov, 22 sedlákov, a 38 židov. spolu 125. ľudí. Vychvaľovali jubilanta o prekot, a zvelebovali jeho zásluhy, o ktorých v tomto okrese — bár 18 rokov prešlo — nikto nevie ani mačný mak. a vynášali zdravice i neprítomným: kniežatu Mikulašovi Pálffy-mu, a administrátorovi kniežacích statkov kr. radcovi Bacsák-ovi, ktorí oba o tejto ct. spoločnosti ani počuť nechcú — ba toastoval i ná princa Hohenlohe, ktorý pred pár týždňami kúpil od baróna Hirscha svjanské panstvo a ešte tak rečeno ani tu nebol, ako na budúci stlp liberalizmu, a i nemu i nadžupanovi Szalavszkému poslali i telegrafické pozdravy. — Neslýchaná dotieravosť! — L'uto nám je len účasti tých 22 sedlákov, 5 kresť. priemyselíkov a 1. kathol. duchovného: čo ste už zabudli, ako títo liberálcovia 5-ho a 6-ho decembra putovali v Stupave Vašich bratov? Neodvislý živel nášho okresu, duchovenstvo, panstvá zdejšie i levárske, pracovný a daňovný národ odopreli účasť na tejto bizantínskej a naskrze bezzákladnej liehotivosti, ktorá len kazí verejné mravy: toto bol aj veľkolepý protest proti tým prázdnyim oslavám, ktoré jednotliví rečnia „menom okresu“ vynášať si dovolili.

K ilustrácii našej verejnospávy nech slúži i ten príp, že nadžupan Szalavszky z hodnosti tit. Sirotného fiškála vyneschal p. advokáta Erenúta, ktorý takovú od roku 1882-ho príkladne zadržoval, a vymenoval miesto neho — žida, — takže sú včul obá stoliční tit. fiškáli z nášho okresu — židáci. To už len dosť hovorí. — Pán Erenút totiž opovážil sa, mať pri stupavskej voľbe svoje presvedčenie a verne stať pri ľudovej strane — v úplnej protive so svojim odmeneným súperom.

Ale pýtame sa, akým právom sa pri obsadzovaní verejných hodností berú za smerodajné ohľady politické. Či úradníci a i sám p. podžupan i nadžupan žijú a pijú len z grošov liberálnych daňovníkov. A tu preda inej príčiny nebolo: však je p. Erenút vlastenec bezúhonného mena, železnej pilnosti, bezpríkladnej akuratesy a honvéd z roku 1848. Veru-veru ak iste si nemyslel v 17-tom roku svojho veku pod Košútovými zástavami, že za také pomery bojuje, aké dnes nastaly, a že sa kedy jeho jedinám takejto uznalosti dostane.

Ale všetkej tejto bezodnej horkosti Si si len sám na vine, kresťanský ľudu! Akých si volíš zástupcov či do obce, či do stolice, či do snemu, také budeš mať verejné poriadky, a takých uradníkov! Vidíš — len čo oči otváraš a s pomocou ľudovej strany na vlastné nohy stávaš — už ti i vóta berú, tu pri popise, tu pri voľbe: aby Si si už zhola naskrze pomôcť nemohol. Proti tomu len jedon výdatný liek: zobuď sa k seabedomiu, mierni sa čo len možno u svojich potrebách, aby si majetkove otúžil, čítaj a poučaj sa, miesto krčmového vysedávania, bedli na svoje práva a vykonávaj ich vždy dľa dobrého úmyslu a presvedčenia, nikda za strachom, za podkúpením! Pováž, či bíreši budú tvoje deti, a detné deti v tejto svätej dedovizni, ak toto s tebou i na ďalej takto pôjde. Pravda, dlhý čas nemal si odpory, keď si chcel stať na vlastné nohy, tvoje duchovenstvo hovelu sluzbám tvojich od-

berníkov: ale včul zastalo si odhodlane do služby troj j, nuž že nepremeškaj príležitosť, uchop sa pomocnej pravice a zmužilo, zjednoteno zostaň za svoje práva a za svoje spravodlivé záujmy.

Verný.

Z Trenčianska.

Prevelebný pán Redaktor!

Strašná zima panuje toho roku u nás. Váh na mnohých miestach zamrzol, a chudobný ľud náš aspoň tú potechu má v biede a núdze svojej, že nemusí od prevozu platiť židovským arendátorom. Pri Bytči a Kotešovej ktosi vraj rozrúbať dal Vah zamrznutý, aby kešeňa prenajmača prevozu škodu neutrpela. Takto pomáhajú chudobným sedliakom u nás, aby si vraj na lade niekto neublížil, alebo aby cez lad neprepadnul lebo by potom nemal kto porcie platiť. No o tom sme istí, žeby žiadna pokladnica obci našich cez lad neprepadla, lebo je úplne vyprázdnená a ľahka ani páperko. Aj naši Slováci smelo mohli vy prechodiť cez lad, lebo sú zväčša vychudnutí a v kabele nemajú nič. Lež keby židovski paleničiari opovážili sa vstúpiť na lad, pod týmito prelomil by sa hneď lad čo i na meter zamrznutý. Páni arendátori vykrmení sú, ani bravy o zabyjačke. Prásknulo by to pod nimi na lade, a škoda večná by ich bolo vo Váhu zahynúť, lebo by potom málo hazafikov zostalo v Trenčiansku. Zostali by len sami buriči a panslávi, ktorí by Trenčiansko hneď predali Rusom, tak ako boršodský ľoispán predal právo stavania železnice za dobrý groš. Už teraz vieme z tohoto boršodského liberálneho kúska, prečo páni ablegáti tak veľmi sa ženú za železnicami. L'ahkým spôsobom dostanú sa stá-tisíce za vyprostredkované právo stavania železníc. Postavil sa na Kysuciach teraz i ten most, ktorý pán Šipeky v lete pri Kys. Novommeste vymeral. Na leto zas sa rozobere, aby sa malo čo k voľbám sľúbiť. Kysučani dostali nového pána hlavného slúžneho. Spokojní su s nim an tolko, že keď ho vidia, hneď zanôtia si tú starodávnu pesničku: háj dinom dán m, už je židák pánom. Od kedy je nový pán slúžný v Amerike (nie v tej za morom), veľmi podražil lep na vtákov. Lebo vraj pán slúžný moc lepu potrebuje, lebo všetkých amerických vtákov polapať chce na lep. Židov že nebude lapať, lebo by sa iní vtáci potom odplašili. Po teraz neni ešte isto, koľko mu vtákov už na lep sadlo. V dolnom Trenčiansku páni zimospáči obrátili sa na obrátenie sv. Pavla, a budú spať ďalej. V Hlave nebude už biedy, ani eksekútora ra porcie nebude treba, lebo novozaložený maďarsky kruh illavský nakrími všetkých hladných sedliakov v Prejtej, v Marikovej aj v Bolešove. V Červenomkamene škola štátna prázdna vraj stojí, asnáď len matriky píše pán učiteľ. V Pruském záškrt umenšil sa, Jurko ablegát odkašlal si, lebo sa nemusí dať zaštepíť proti záškrtu. Teraz už rečnil na sneme, aby Púchovčania zas dostali slamy zdarma. Nedávno bol Jurko na obede u p. Bánffyho; o inšom asnáď nebola reč, iba o železničiach a o puchovskej slame. Železnica rajecká tuším zamrzla vo velikej zime. Srdcia studené rajecké rozohriať má fabrika na zápalky. Páni úradníci Poprovskí vo Frivalde, v Rajci veľmi pekne zachádzajú s pánmí farármi. Dreva, listu z hôr, divočiny na vozoch posieľajú pánom farárom. Toto drevo a tá divočina má zahnať do pekla ľudovú stranu. Voľby výborníkov našich zničené sú do jednej. Všetky tak sa mály

vybaviť, staškovská pod pánom slúžnym, vtedy by byly potvrdené. Výborníkov vraj až potom budeme zas voliť, keď sa sedlač rozleze na letnie práce do sveta, aby takto každý účastný mohol byť práva svojho.

Šidlo.

VYOBRAZENIE

Odznak pravej vedy predstavuje náš obraz. V pozadí stojí kostol sv. Petra v Ríme ožiarený leskom, jako palisko pravého vedenia, odkiaľ opravdivá múdrosť na svet plynie. V popredí vidíme božieho posla, keď hada zlostnej tlače prepichuje. Na pravo malá hromada, robotníkov kresťanského ducha sa nám predstavuje, ktorí to vyznávajú, že počiatkom múdrosti je bázeň božia! Na ľavo však apoštolovia satanaša sa skrývajú, ktorých už tmavý pohľad prezradzuje že sú nepriateľmi večného Boha. Medzi tieto tmavé postavy patria aj liberálni novinári, ktorí tiež slúžia jeho cieľom, s ním držia. Lebo i títo sú nepriateľmi Boha, cerkve, viery, mravou. Medzi týchto patria i tí, ktorí liberálne noviny držia a čítajú, lebo i títo nepriateľov božích podporujú.

Nuž a ty, milý čitateľa, ku ktorej že hromade patriš? Či priateľom Pánovi alebo nepriateľom? Či čítaš noviny kresťanského ducha, alebo liberálne? Jestli že sa krmiš liberálnymi plody, priateľom diabla si a spasenie tvoje je vždy v nebezpečenstve. Ba takto ešte i svojich ľahko môžeš pokaziť.

Preto nedovoľ, aby pod tvojou strechou taký výtisk mal miesto, ktorý neni kresťanského Ducha. Netrp ho, keď by bol len i tolký jako dľaň.

Bez požehnanja božieho k ničomu neprideš, a toto požehnanie nemôže vynahradíť papuľnatá liberálna tlač. Požehnanie božie ale len vtedy môžeš obsiahnuť, keď budeš priateľom božím.

Vyhýbuj tedy všetkému, čo je nepriateľom Pána.

Horní Lipiov. Evanjelický kňaz. Na váš list odpovedáme toto. Veru by to dobre bolo ľud ustrojíť, jako v Ružomberku, obráťte sa na p. komorníka Rakovszkyho, ktorý je neunavený v záujme dobrej veci, a vďačne ustrojí ľudovú stranu. Či nemáte medzi vašimi kňazmi, súčasného kandidáta? K neuvereniu!

Rozmary a žarty.

Kováč a dobytčí lekár,

Janko: „Ja len to vravím, že náš kováč má viac rozumu ako dobytčí lekár.“

Palko: „A prečo by mal viac rozumu?“

Janko: „Pred večerom som bol u kováča a pýtal som si liek pre našu chorú kravu. Kováč mi dal liek a riekol mi: „Janko, ak jej tento liek nespomôže, tak jej nespomôže nič.“ A skutočne sa mu splnilo. Naša chorá krava dnes ráno — zdochla.“

Dobra sestra.

Anička! Podelila si sa s tým cukrikom s malým bratříčkom? Áno! Ja som si zadržala cukríky a bratříčkovi dala som papierik, v ktorom bol cukrík zakrútený.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanonik v Trnave.

Kto chce noviny ľudovej strany v uhorskej reči čítať, tomu odporúčame noviny „*ALKOTMÁNY*“ čo najlepšie a najlacnejšie, lebo vychádzajú každý deň a na celý rok stoja len 10 zl. V Budapešti Barošš ulica číslo 59.

Predplatiteľov našich prosíme, aby nám pri obnovení predplatku to číslo sdelili, pod ktorým im „*Kreštan*“ posávad chodieval. Jablonka. J. J. I na budúce prosíme o dopisy!

Dágh. Š. Č. Srdečný pozdrav, dobre ste urobil, že ste nás o tom uvedomil.

Šáp. J. Krier. Váš dopis v najbližšom čísle „*Kreštana*“ príde Liptovské Lúčky. J. H. V budúcom čísle.

Lom. A. R. Detto.

Zákopče. A. Cs. Dostali sme zaslaný verš; ale sme ešte nemali času ho náležite prezreť; jestliže vydrží kritiku, vydáme ho.

Veľké Topolčany. J. V. Váš dopis nemôžeme uverejniť, lebo ani sami sme ho nemôhli porozumieť.

M. Neuschw... Z vašeho dopisovacieho lístku nemôhli sme nijako vyčítať to mesto, odkiaľ píšete; nedostali sme.

Garam Ujfalú. P. T. Váš list prišiel pri neskoro, len v budúcom čísle môžeme ho do povahy vziať.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko, ale jadro skladali, lebo ináč preveliké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týždeň vychádzajú, tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť môhli.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unávanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštará, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knihná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“ K dostaniu u *Fr. Richarda Oswald* v Lenge. Posledná posta: *B e l a b á n y a*.

„*Dom a Škola*.“ Dobrá kresťanská výchova musí byť všetkých nás prvou starostou. Preto aj prostriedkov k dobrej výchove musíme hľadať. Jedným z takých prostriedkov je dobrý vychovateľský časopis. Jediný náš vychovateľský mesačník „*Dom a Škola*“ prináša zvlášte v poslednej dobe články rozmanité a výborné, preto ju všetkým pp. farárom, pp. učiteľom aj rodinám odporúčame. Zvedeli sme, že najme katolícke učiteľstvo časopis ten málo odoberá; pokiaľ „*Dom a Škola*“ je vedená duchom kresťanským — a to zaiste je — a pokiaľ neobráža našu cirkev katolíckú — a to dosiaľ neurobila — potiaľ nenie príčina, aby ju katolícke učiteľstvo neodoberalo. Nesmieme dopustiť, aby sa z dačoho mohlo zatvárať, že katolícky učiteľ je menej vzdelaný a pre školu menej zaujatý. „*Dom a Škola*“ stojí roč. 2 zl. 50 kr., za pol roku 1 zl. 25 kr. a možno ju objednať s adresou: „*Dom a Škola*“ v *Ružomberku, liptovská stolica*.

„*Kto má pravdu*“, sošit.

Ako založíme „*gazdovsko-potravný a úverný spolok*?“ Sostavil *Andrej Hlinka*, farár sliáčanský, predseda trojsliáčanského gazdovsko-potravného a úverného spolku.

„*Pútnik Sv. Vojtešský. a jeho „Kalendár*“ je k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„*Kráľovná Sv. Ruženca*.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje *Štefan Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: *Fr. Richard Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižočka*. Albána *Stolcza myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

OBCHODNÉ ZPRÁVY.

1. Zbožie: Pšenica 6.90—7.35 zl. Raž 6.40—6.45 zl. Jačmeň na krm 4.90—5.10 zl. do páleníc 5.40—6.20 zl. na várku 6.40—7.80. Oves: 6.00—6.40. Kukurica: 0.00—0.00. Proso: 5.35—5.70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 8.75—09.25. Koprné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fízufa 8.00—8.50 tmavá 8.75—9.50 okrúhlá: 8.00—8.50, tarkavá 6.00—6.25. Šošovica 8.50—17. Hrach 8.50—9.50. Čistá 12.50—00.00 zl.

4. Kupecké zelené plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.00—2.20. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.20—2.8. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená ďatelina 30—40. Lucerna 34—40 zl. Jarní ladník 5.50—6.00 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a i 81 hospodárskych volov; 136 dojných kráv. Následovné boly ceny. Vyborená pára volov do jarma do 25)—370 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60—140 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3635 kusov oviec Ceny: 10—13.00 zl. za páru, a 14—16 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 52—53. V salašoch 2990 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 30—35. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 47—50.00., udená 56—57.00 zl.

9. Remeň funtový 152—185, tercy 150—170.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlíky 255—260.

12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 ťažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepší 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Dvoch dobrej výchovy kresťanských 14—15 ročných chlapcov do mojej dielne za učňov hľadám.

Liptov. Ružomberok

JUR. GREGUSS,

pekársky majster.

Offerty a pohľadávania prosím na mňa zasielať.

L'UPTOV-LUŽŇANSKÝ

POTRAVNÝ SPOLOK

potrebuje do svojho obchodu 200 hk. ovsu a 150 hk. jačmeňa. Vyzývame teda tých horňo-vidieckých hospodárov, ktorí by nám potrebujúcu zásobu ovsu a jačmeňa odpredať chceli, aby sa čím najskorej u Správcu horespomenutého Spolku s udaním odpredajnej ceny bez odkladu hlásili.

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najiacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATELSTVO

„KREŠTANA“
PRIJÍMA.

BUDAPEST,

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.